

KAAKKURI

Kaakkois-Suomen
taidemuseoiden
tiedotuslehti 2013

→ Sivu 4
→ Sivu 9
→ Sivu 17

Imatran rakennustyyli
7. Aalto – Kuvataiteen Wihuri
Lapsen tähden

Ihana kamala asiakas

AIVAN ALUKSI ON PAKKO AVATA MUUTAMIA TERMEJÄ. **Museomummo tai -vaari** on vapaaehtoistyötä tekevä museomme tärkeä yhteistyökumppani, perimätiedon jalostaja ja välittäjä. Hän ei välttämättä ole kovin iäkäs tai omista edes lapsenlapsia – riittää, että rooli tuntuu muuten vain omalta.

Vertaisihmettelijä voi olla kuka tahansa vapaaehtoinen, innostunut ja rohkea henkilö, joka toimii museon näyttelytiloissa yleisölle tavattavissa olevana keskustelukumppanina. Hän on esiasiakas, jota on helpompi lähestyä kuin kirjanoppinutta, mutta hieman etäiseksi jäävää museoasiantuntijaa. Hmm, kaikella kunnioituksella.

Museoperjantaina kerran kuussa riemuitsevat Lappeenrannassa sekä asiakkaat että museoväki. On ilmaisen sisäänpääsyn päivä ja ovi käy tiuhaan. Talo täyttyy iloisesta puheensorinasta. Välillä kajahtaa nauru. Vertaisihmettelijänä toimiva museovaari- tai mummo keskusteleo asiakkaiden kanssa ja vaihtaa kokemuksia taiteen äärellä.

Näistä aineksista koostuu viime aikojen kaamein painajainen, jonka näin viime yönä:

Museoperjantaisin jo vuosia oivallisesti asiakkaiden kanssa rupatellut museomummo ja vertaisihmettelijä totesi, että hän aikoo lopettaa nämä museon hommat, kun ei näistä mitään edes makseta. Hän perustaa oman bisneksen ja ryhtyy välittämään esikeskustelijoita hyvinvointikeskuksiin ja kuntosaleille – siellähän nykyään kaikki käy. Museot on vaan niin ohi.

Siihen loppuivat museon riehakkaat ilmaisperjantait – kävijäkatoon, yleiseen masennukseen ja karjalaiseen voitukseen.

Onneksi se oli vain unta. Oikeassa elämässä karjalaiset eivät voitota, eivätkä asiakkaat lopu museosta, vai mitä mieltä olette?

Meidän museossamme halutaan olla lähellä ihmistä. Siksi olemme kehittäneet yleisötyötä yhä vuorovaikutteempaan suuntaan. Asiakasraadin upeiden jäsenten, rohkeiden vertaisihmettelijöiden ja museomummojen sekä -vaarien ansiosta tietomme asiakkaista ja heidän tarpeistaan ovat vahvistuneet. Yleisökontaktin kasvaessa myös asiakkaan mahdollisuus vaikuttaa museon toimintaan on lisääntynyt. Tämä kasvattaa asiakastytytyäisyyttä ja tuo uusia yleisöjä mukaan toimintaan.

Toki asialla on toinenkin puoli. Lisääntyvät asiakas-kontaktit lisäävät ennakoimatonta työtä. On oltava valmis spontaaniin vuorovaikutukseen yllättäen sisään pölähtä-

neen asiakkaan kanssa, vaikka päivä oli juuri niin kivas-ti suunniteltu etukäteen. Koska tahansa voi tulla sinänsä ihan viehättävä soitto mummolan vintiltä löytyneestä mielenkiintoisesta taulusta, joka pitäisi ihan heti mennä tunnistamaan.

Onkohan yleisö ajan mittaan muuttunut yhä vaativammaksi? Nimittäin nykypäivän valistunut asiakas kyllä tietää mitä haluaa, ja sen halutaan tapahtuvan heti. Tänäsi asiakaspalvelun hitaasta reagoinnista hirmustunut henkilö uhkaa puhelimesta pommittavansa museota soittoilaan niin kauan, kunnes saa haluamansa. Huomenna toinen haluaa veloituksetta tilata toimitiloihinsa mittalaustytönä tuotetun näyttelyn ja kiukustuu kun se ei olekaan mahdollista.

Silti aitoa ja välitöntä asiakaskontaktia ei voita mikään. Parhaimmillaan asiakastyö on valtavan energisoivaa ja antoisaa. Kunnon röhönaurut ja hengennostushihhuloinit asiakasraadin kokouksissa antavat voimia sekä raatilaistille että museoväelle. Asiantuntijuuksia sekoittamalla synnytetään uutta tietoa. Vertaisihmettelijä saa taatusti erilaisia kommentteja ja tarinoita kuullakseen kuin näyttelyamanuenssi. Kutsumalla asiakas mukaan toiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun saadaan uusia ideoita ja ongelmanratkaisuja, mutta toki myös kritiikkiä. Se on kuitenkin rohjettava ottaa vastaan. Kenelle me tätä työtä tehdään, jos ei toisillemme, meille kaikille ihanille kamalille ihmisille?

Päivi Partanen, museotoimenjohtaja, Lappeenrannan museot

Vastaavat toimittajat:

- Mona Taipale
amanuenssi
Etelä-Karjalan taidemuseo
PL 239, 53101 Lappeenranta
Puh. 040-563 7618
mona.taipale@lappeenranta.fi
- Eero Laajo,
museonjohtaja
Imatran taidemuseo
Virastokatu 1, 55100 Imatra
Puh. 020 617 6702
eero.laajo@imatra.fi

- Johanna Vuolasto,
museonjohtaja
Kouvola taidemuseo Poikilo
PL 85, 45101 Kouvola
Puh. 020 615 8332
johanna.vuolasto@kouvola.fi

Muut kirjoittajat:

- Erkki Anttonen, projektipäällikkö
Ateneumin taidemuseo
- Patrik Ikäläinen
tuottaja-läänintaiteilija
Kaakkois-Suomen taidetoimikunta

- Anna-Kaarina Kippola,
amanuenssi
Kouvola taidemuseo Poikilo
- Anna Kortelainen
taidehistorioitsija, tietokirjailija
- Mikko Ojanen
rovasti, kuvailutulkkausouluttaja
- Päivi Partanen, museotoimenjohtaja
Lappeenrannan museotoimi
- Leena Rätty,
intendentti
Etelä-Karjalan taidemuseo

Taitto:

Päivi Veijalainen /
Mainostoimisto Huhtikuu

Paino:

Etelä-Savon kirjapaino
ISSN 1459-1766
Kannen kuva:

Esko Tirronen:
Sininen maisema, 1964, öljy ja tempera
kankaalle, Kouvola taidemuseo.
Kuva: Johannes Wiehn.

Elävä kaupunki

– arkkitehtuurin teemavuosi 2012

*Kaakkois-Suomen taidetoimikunta on toiminnassaan linjannut taiteen-
alakohtaisia teemavuosia. Taidetoimikunnan päämääränä on nostaa
teemavuoden myötä vuosittain yksi taiteenala valokeilaan. Vuosi 2012 on
ollut arkkitehtuurin teemavuosi.*

Vuoden nimittäjäksi valittiin **muutos**. Elinympäristössämme tapahtuva muutos on usein hidasta ja tapahtuu vähitellen, lähes huomaamatta. Joskus rakennetun ympäristön muutos on nopeaa ja aiheuttaa voimakkaitakin tunteita ja mielipiteitä.

Vuoden toteutukseen osallistui laaja joukko asiantuntijoita Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnista, museoista ja Kaakkois-Suomen arkkitehdit SAFA ry:stä.

Heti alkuvuodesta Kaakkois-Suomen taidetoimikunnan puheenjohtaja Reetta Ahonen ja ma. pääsihteeri Petri Pietiläinen tekivät Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnissa **prosenttiperiaatekiertueen**. Tilaisuuksissa tavattiin suurimpien kaupunkien päättäjiä ja kerrottiin taiteen prosenttiperiaatteesta rakennushankkeissa.

Arkkitehtuurikävelyitä järjestettiin Hamina, Imatralla, Kotkassa, Kouvossa ja Lappeenrannassa keväällä ja syksyllä. Opastetut kierrokset keskittyivät erityisesti kaupunkikuvan muutokseen. Kierrosten aikana katseltiin tuttuja kortteleita siitä näkökulmasta, millaisia ne olivat olleet ennen. Perehdyttiin myös siihen, miksi rakennuskantaa on purettu ja uusia rakennuksia on noussut tilalle. Arkkitehtuurin tyylit ja aikakausien kerrostumat avautuivat kävelykierrosten osallistujille. Imatralla kaupunginäkymää avattiin vauhdikkaasti arkkitehtuuripyöräilyn merkeissä!

Elävä kaupunki -valokuvanäyttely toteutettiin elo–lokakuussa. Näyttelyyn koottiin valokuvia eri aikakausilta 1900-luvun alkupuolelta 1980-luvulle saakka. Kuvista teetettiin suurennokset ja ne aseteltiin katukuvaan niin, että katsoja saattoi nähdä samaan aikaan nykyisen maiseman ja kuvan esittämän vanhan maiseman. Valokuvanäyttelyn aikana toteutettiin kussakin kaupungissa oma opastettu arkkitehtuurikävely ja tutustuttiin näyttelyn esittelemiin kohteisiin.

Rakennus- ja ympäristötaiteen palkinto myönnettiin Rurik Wasastjernalle teoksesta *Muutakin kuin rautatieristeys*. Palkittavan kohteen valinnut asiantuntijaraati totesi perusteluissaan:

Mittava teos tuo esiin Kouvolan kaupungin rakennushistoriaa kiinnostavasta ja omaperäisestä näkökulmasta. Kirjan teksti on helppolukuista ja ytimekästä. Selkeät piirrokset ja kartat täydentävät visuaalisesti tasokasta kuvitusta.

Palkinto on Kaakkois-Suomen taidetoimikunnan ja KaakoSAFAn jakama julkinen tunnustus, joka myönnetään konkreettisesti ja merkittävästä aikaansaannoksesta Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueella rakennus- ja ympäristötaiteen alalla.

Rakennettuun ympäristöön liittyviä muistoja on kerätty kahdessa **Tarinoiden ja vanhojen valokuvien työpajassa**. Kotkassa kerättiin tarinoita kevään aikana Muistojen Talon työpajoissa, joissa keskityttiin ns. Liiton lenkin muistoihin. Liiton lenkki on Kotkan keskustassa sijaitseva kortteli, jota nuoriso on kiertänyt kautta aikojen. Näyttely Liitsillä oli esillä Muistojen Talolla marraskuussa 2012.

Luumäellä järjestettiin Tarinoiden ja vanhojen valokuvien työpaja syksyllä yhteistyössä Elävä Eteläkarjalainen Museoympäristö -hankkeen kanssa. Luumäen ja Taavetin

Hamina, näyttely torilla.

rautatiasemaan ja kylien kehittymiseen liittyvien tarinoiden ja valokuvien näyttely pidettiin Taavetissa joulukuussa 2012.

Joulukuun aikana saivat toteutuksensa **lasten arkkitehtuurikasvatustyöpajat**. Kouvossa ja Imatralla järjestettiin alakouluikäisille lapsille arkkitehtuurityöpajoja. Taiteilijat Outi Turpeinen ja Heidi Parkkinen vastasivat työpajojen toteutuksesta.

Kokonaisuutena arkkitehtuurin vuosi keräsi yhteen tapahtumien sarjan, jossa arkkitehtuuria tuotiin tutuksi erilaisten lähestymistapojen kautta ja eri kohdeyleisöille. Itselleni vuosi jätti jälkeensä pienen ”oireen”. Nyt nimittäin huomaa katseeni poimivan jatkuvasti erilaisia rakennuksia, takapihoja ja katujen kulmauksia. Vanhoista valokuvista ja tarinoista muistan kauppiaan liikerakennuksen ja hevoset sen takapihalla tai 70-luvun Saabin funkistalon edessä. Aikakausien muutos on tullut läsnä olevaksi ajatuksissani ja havainnoissani. Kyllä tämän oireen kanssa on kiva elää!

Patrik Ikäläinen

Patrik Ikäläinen ripustamassa näyttelyä.

Imatran rakennustyylit

Kansallisromantiikka

Vanha kertaustyyliin perustuva rakentaminen ei enää tyydyttänyt 1900-luvun alussa. Syntyi uusi kansainvälinen suuntaus, jota nimitettiin eri tavalla eri maissa. Suomessa puhuttiin kansallisromantiikasta ja jugendista.

Eräs keskeisistä ideoista oli ymmärtää rakennus kokonaistaideteoksena. Arkkitehtuurin ja sisustustaiteen tuli kulkea käsi kädessä. Arkkitehti suunnitteli usein myös rakennuksen sisätilat huonekaluja, valaisimia ja koristemaalauksia myöten.

Suomalaisen kansallisromantiikan keskeisiä tyylipiirteitä olivat rakennuksen julkisivun ja pohjakaavan epäsymmetrisyys, kotimaisiksi mielletyt materiaalit, harmaa graniitti sekä keskiaikaan ja luontoon liittyvät koristeaiheet.

Usko Nyströmin (1861–1925) suunnittelema Valtionhotelli rakennettiin 1902–03. Sitä pidetään suomalaisen jugendin edustavana esimerkkinä. Rakennuksen ulkoasulle on luonteenomaista pintojen veistoksellisuus, pohjakaavan ja julkisivujen epäsymmetrisyys, kasvi- ja eläinaiheiden

käyttö, tornimaiset keskiaikaan viittaavat rakenteet, monimuotoiset ulokkeet, graniitti, rautaiset kaiteet ja sisätilojen kauniit koristemaalaukset sekä puiset kalusteet.

Pohjoismainen klassismi

Kansallisromantiikan jälkeinen 1920-luvun klassismi suosi kreikkalais-roomalaiseen antiikkiin perustuvia muotoja sekä rakennusten sommittelussa että julkisivujen jäsentämisessä. Rakennuksissa käytetyt niukat koriste-elementit palautuivat länsimaisen arkkitehtuurin pitkään perinteeseen.

Oiva (1884–1964) ja Kauno S. Kallio (1877–1966) olivat veljeksiä ja työskentelivät usein yhdessä. Heidän suunnittelemansa Imatrankosken voimalaitos edustaa 1920-luvun klassismia.

Voimalaitoksen sillalta näkyvä julkisivu on punatiiltä, jota käytettiin yleisesti teollisuusrakennuksissa. Julkisivu on pitkänomainen ja pohjoismaiselle klassismille tyypillisesti symmetrinen. Lähes ainoat koristeet ovat julkisivun alaosan puolikkaan muotoiset aihelmat. Ne ja niihin yhdis-

Pienenkin kaupungin rakennukset voivat antaa hyvän yleiskäsityksen arkkitehtuurin eri pyrkimyksistä. Kaikki keskeiset 1900-luvun suuntaukset näkyvät Imatran katukuvassa.

tyvä alapuolella soljuva Vuoksi, tuovat mieleen antiikin Rooman rakennustaiteen pyörökaaret ja erityisesti akveduktit.

Voimalaitoksen lisäksi 1920-luvun klassismia edustavat Imatran Voiman asuntoalue 1920-luvulta sekä Valtionhotellia vastapäätä sijaitseva, Uno Ullbergin (1879–1944) suunnittelema ns. Piponiuksen talo 1927.

Funktionalismi ja uudempi rakennustaide

1920-luvun lopulla kansainvälinen modernismi tuli uutena tyylinä suomalaiseen rakennustaiteeseen. Pohjoismainen klassismi hylättiin epäaitona. Rakennukset eivät enää saaneet viitata menneisyyteen. Päämääränä oli uusien teknisten menetelmien hyödyntäminen ja uuden koneaikaan sopivan ilmaisutyylin luominen.

Alvar Aalto, Kolmen Ristin Kirkko, 1957–58.
Kuva: Eero Laajo.

ken mahdollisen, ikkunamaalauksia, penkejä, valaisimia ja ovenkahvoja myöten.

Aalto käytti veistoksellisia muotoja sisätilan lisäksi myös ulkopinnoissa. Erityisesti kirkon pohjoisseinustassa on havaittavissa barokkiin mieltynä kuperien ja koverien pintojen rytminen leikki.

Rakennusten lisäksi Alvar Aalto laati asemakaavoja, mm. Imatralle 1947-53.

Kaupungintalo ja Kulttuuritalo Virta

Imatran kaupungintalon arkkitehtuurikilpailun voitti Arto Sipisen (1936-) ja Mane Hetzerin suunnitelma. Kaupungintalo valmistui 1970. Sipisen muistikuvan mukaan lähes kaikki kilpailussa olleet suunnitelmat olivat saaneet vaikutteita Ludwig Mies van der Rohen arkkitehtuurista.

Kaupungintalo on konstruktivistinen, ankan symmetrinen, vaakasuuntaa painottava ja tummalla pronssilla päällystetty rakennus. Suuret ikkunaukset ovat tummennettua lasia. Kivijalka, terassit ja niihin liittyvät rakennelmat ovat harmaata graniittia.

Arto Sipisen käsialaa oleva kulttuurikeskus valmistui 1986. Vuonna 2012 uudeksi nimeksi tuli Kulttuuritalo Virta.

Alvar Aalto -vaikutteinen muotokieli näkyy mm. kulttuuritalon kuin orgaanisesti kasvaneissa rakennusmassoissa, sisä- ja ulkotilat yhdistävissä lasipinnoiksi kasvaneissa ikkunoissa, italialaisvaikutteisessa ul-

koauditoriossa, valkoisissa sisä- ja ulkopinnoissa, vaaleissa koivulattioissa sekä konserttisalien kauttaaltaan vaaleaa koivua olevissa lattioissa, seinissä ja katossa.

Kulttuuritalo on samassa mielessä kokonaistaideteos kuin Imatran Valtionhotelli ja Kolmen Ristin Kirkko. Kalusteet ovat kirjaston hyllyjä myöten vaaleaa koivua, tuolit ja sohvat Artekin valmistamia Alvar Aallon suunnittelemia malleja.

Kahvilan valaistus perustuu Poul Henningsenin epäsuoraa valoa antaville funktionalismin klassikkovalaisimille. PH-valaisimia on valmistettu vuodesta 1926 lähtien.

Eero Laajo

Pyöräilijöiden Teollisuustyöväen asuntomuseolla. Kuva: Mika Kähkönen.

Arto Sipinen ja Mane Hetzer, Imatran kaupungintalo, 1970. Kuva: Eero Laajo.

Rakennuksen ilmiänsun tuli olla seurausta sen käyttötarkoituksesta.

Funktionalismille olivat ominaisia koristelemattomat puhtaat muodot, nauhaikkunat, tasakatot sekä olemattomat räystäs- ja ikkunalistat.

Toista maailmansotaa edeltäneen ajan funktionalismia edustavat Imatralla Pauli Salomaan (1907-83) suunnittelema ns. Väärätalo 1940 Imatrankoskella, sen vieressä on Jääskens osuuskaupan toimitalo 1936, joka on suunniteltu SOK:n rakennustoimistossa. Molempiin rakennuksiin on myöhemmin tehty huomattavia muutoksia.

Muita funktionalismin kohteita ovat Väinö Vähäkallion Kaukopään tehtaat sekä Lättälän ja Insinöörieniemen asuinalueet

1934–36, Martti Välikankaan entinen Imatrankosken poliisitalo 1938, Tainionkosken entinen postitalo 1937 sekä Aulis Blomstedtin, Elsi Borgin ja Elis Hyvärisen Immolan kasarmialueen rakennukset 1930-luvulta.

Kolmen Ristin Kirkko

Vuoksenniskalla sijaitseva Kolmen Ristin Kirkko (1957-58) on yksi Alvar Aallon (1898-1976) merkittävimmistä rakennuksista.

Kolmen Ristin Kirkko on veistoksellinen kokonaistaideteos, jossa sisätila pienuudesta huolimatta antaa monumentaalisen tilakokemuksen. Aalto suunnitteli kai-

Marino Marini, Hoary-headed frosts... (Kesäyön unelma), Kuva III, salkku: Marino from Shakespeare I, 1977, akvatinta, viivasyövytyks. Kuva: Henri Tuomi/KKA/Valtion taidemuseo. ©Kuvasto ry.

Italialaista grafiikkaa Ateneumin taide- museon kokoelmista

Lahjoituskokoelmat ovat aina olleet tärkeässä asemassa taidemuseoissa. Ilman niitä monen museon mahdollisuudet esitellä kattavasti taidetta olisivat huomattavasti rajoitetumpia. Suomen kansalliskalleria, Ateneum, sai vuonna 2008 vastaanottaa kansainvälisestikin merkittävän, modernia italialaista taidetta käsittävän Rolando ja Siv Pieraccinin lahjoituksen.

Pieraccinin italialaisen grafiikan kokoelma on yksi Ateneumin historian merkittävimmistä lahjoituskokoelmista. Se käsittää tällä hetkellä yli 1000 teosta 46 taiteilijalta ja on tiettävästi laajin italialaisen taiteen kokoelman Italian ulkopuolella.

Rolando Pieraccini on asunut Suomessa jo lähes 40 vuotta. Hän on huomattava keräilijä, joka on toiminut monipuolisesti sekä italialaisen että suomalaisen kuvataiteen ja kirjallisuuden puolesta ja on toiminnallaan monin tavoin edistänyt Suomen ja Italian välisiä kulttuurisuhteita. Pieraccinin ansiosta Uffizin gallerian kokoelmiin Firenzessä sekä Wienin Albertinan museon kokoelmiin kuuluu monien suomalaisten taiteilijoiden teoksia.

Pieraccini tunnetaan myös tinkimättömänä korkeatasoisten taidekirjojen kustantajana. Hän on julkaissut monia arvokkaita teoksia suomalaisista taidegraafikoista ja maalareista, mutta myös suomalaista kirjallisuutta ja runoutta. Vastaavasti hän on julkaissut italialaista proosaa ja lyriikkaa suomeksi. Kuvataiteen lisäksi Pieraccini on koonnut laajan bibliofilisen kirjaston, johon kuuluu myös kokoelma eri kirjailijoiden ja merkittävien vaikuttajien kirjeitä. Yksi hänen toimintansa keskeisiä motiiveja on ollut juuri suomalaisen ja italialaisen kulttuurisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen lisääminen.

Pieraccini aloitti italialaisen grafiikan keräämisen jo 1960-luvulla. Hän on tuntenut ja tavannut henkilökohtaisesti melkein kaikki hänen kokoelmaansa kuuluvat taiteilijat. Teoskokonaisuutta voidaan ryhmitellä monesta eri näkökulmasta. Yksi tapa on jaotella se esittävään ja abstraktiin taiteeseen. Varsinkin toisen maailmansodan jälkeen lukuisat italialaiset abstraktit taitei-

lijat ja graafikot herättivät kansainvälistä kiinnostusta. Tätä edesauttoi osaltaan se, että he saivat mainetta USA:ssa pitämiensä näyttelyjen kautta. Näitä kansainvälisesti tunnettuja taiteilijoita, jotka kuuluvat myös Pieraccinin kokoelmaan, ovat esimerkiksi Afro, Alberto Burri, Giuseppe Capogrossi, Piero Dorazio ja Alberto Magnelli. Toisaalta myös esittävässä ilmaisussa pysyttäytyneiden taiteilijoiden joukossa on useita Italian rajojen ulkopuolella arvostettuja modernisteja, kuten Massimo Campigli, Carlo Carrà, Felice Casorati, Giorgio de Chirico, Emilio Greco, Giacomo Manzù, Marino Marini, Giorgio Morandi, Gino Severini ja Ardengo Soffici, joilta kaikilta paitsi Morandilta on kokoelmassa yli kymmenen, jopa yli kahdenkymmenen teoksen kokonaisuudet. Morandi on de Chiricon ohella kansainvälisesti yksi kuuluisimpia 1900-luvun italialaistaiteilijoita, jonka grafiikan lehtiä on harvoin markkinoilla ja niiden hinnat ovat kohonneet hyvin korkeiksi. Edes maailman johtavissa grafiikan kokoelmissa ei yleensä ole monia hänen vedoksiaan. Pieraccin kokoelmaan niitä kuuluu nykyään viisi kappaletta, kun esimerkiksi Berliinin merkittävässä Kupferstichkabinettissa Morandilta on vain kaksi vedosta ja British Museumissa kolme. Lahjoitukseen kuuluu myös 16 suurikokoista lehteä Giorgio de Chiricon grafiikkaa. Kaikkein laajin edustus on Marino Marinilta, peräti 89 näyttävää, isoa ja värikylläistä teosta. Jo yksistään Marinin vaikuttava osuus tulee varmasti herättämään huomiota tulevaisuudessa.

Kokoelmaan sisältyy monia merkittäviä ja korkeatasoisia vedoksia sellaisilta taiteilijoilta, jotka ovat vähemmän tuttuja Italian ulkopuolella. Tällaisista muualla melko tuntemattomiksi jääneistä graafikoista yksi merkittävimpiä oli Luigi Bartolini, jota Italian modernin grafiikan historiassa pidetään Morandin rinnalla huomattavimpana sikäläiseen grafiikan kehitykseen vaikuttaneena taiteilijana. Häneltä Pieraccinin kokoelmassa on 14 teosta, jotka kattavat ajallisesti koko hänen laajan tuotantonsa. Bartolini oli myös merkittävä kirjailija, jonka tunnetuin romaani on Polkupyörävaras, minkä pohjalta Vittorio de Sica teki 1948 maailmankuulun neorealistenten elokuvan. Toinen kansainvälisesti huomiotta jäänyt tärkeä graafikko oli Leonardo Castellani, joka toimi opettajana Urbinon kuuluisassa Scuola del Librossa lähes 40 vuotta, ja jonka toiminnan ansiosta Urbinoon kehittyi toisen maailmansodan jälkeen oma grafiikan koulukuntansa. Pieraccinin kokoel-

maan kuuluu 39 Castellanan grafiikan lehteä.

Paikalliset koulukunnat ovatkin yksi tapa hahmottaa italialaisen grafiikan kokonaiskuva, sillä ne ovat olleet oleellisia toimijoita maan taidekentällä. Esimerkiksi Roomassa, Venetsiassa, Milanossa ja Bolognassa ovat vaikuttaneet omat grafiikan koulukunnat. Muista merkittävistä mutta ulkomailla vähemmälle huomiolle jääneistä graafikoista on syytä mainita vielä Mario Calandri, Arnaldo Ciarrocchi, Nunzio Gulino, Alberto Manfredi, Alberico Morena, Walter Piacesi, Walter Valentini, Renzo Vespignani ja Giuseppe Viviani. Useimmat heistä edustavat modernin esittävän taiteen eri suuntauksia, mikä on saattanut vaikuttaa siihen, etteivät he ole saaneet samanlaista kansainvälistä huomiota kuin abstraktin taiteen italialaiset uranuurtajat.

Vain Valentini on ei-esittävään taiteeseen keskittynyt graafikko, joka tekee teknisesti hienostuneita, omaperäisiä ja suurikokoisia teoksia. Niitä sisältyy 21 vedosta Pieraccinin kokoelmaan.

Italialaisesta taiteesta ja grafiikasta ei ole juurikaan tehty kattavia kokonaisesityksiä muilla kielillä. Ainoa englanninkielinen italialaista 1900-luvun grafiikkaa laajemmin hahmottava julkaisu on British Museumin 2007 tuottama *Italian Prints 1875–1975*, jossa siinäkin ei ole käsitelty kuin pientä osaa Pieraccinin lahjoitukseen sisältyvistä taiteilijoista. Tässä mielessä onkin tärkeää, että Ateneum on julkaissut kokoelman ja sen taiteilijoita esittelevän kirjan suomeksi (2010) ja italiaksi (2012). Vuonna 2013 se ilmestyy vielä englanninkielisenä täydennettynä versiona.

Pieraccinin lahjoituskokoelmaa kartoittava näyttely oli esillä Ateneumissa vuonna 2010. Viiva Italia -nimiseen katselmukseen oli koottu yli 300 teoksen valikoima. Tämän pohjalta olemme toteuttaneet yhdessä Mikkelin ja Etelä-Karjalan taidemuse-

Alla: Giorgio Morandi, Kukkula illalla, 1928, viivasyövytys.
Kuva: Kirsä Halkola / KKA / Valtion taidemuseo. ©Kuvasto ry.

oiden sekä raumalaisen Lönnströmin taidemuseon kanssa samannimisen kiertonäyttelyn, joka esittelee Pieraccini-kokoelmaa näissä museoissa vuosina 2012 ja 2013.

Erkki Anttonen

Picassosta Vanniin

Pertti Ala-Outisen taidekokoelma

Sam Vanni, *Kompositio*, 1973, guassi. Kuva: Seppo Pelkonen.

Evald Okas, *Reino Ryymin ex-libris*, 1986, kuivaveula, 8,5 x 16,5 cm. Kuva: Leena Rätty.

Etelä-Karjalan taidemuseo
19.2.-19.5.2013

Pertti Ala-Outinen on pitkänlinjan taidevaikuttaja, joka on koonnut vuosikymmenien aikana yli 500 teoksen kokoelman. Keskiössä ovat suomalaiset 1960–1970-lukujen huippugraafikot ja satakuntalainen modernismi. Ulkomaisia taiteilijoita ovat mm. japanilaiset puupiirtäjät 1800-luvulta, Picasso, virolaiset graafikot. Suomalaisia nimiä ovat mm. Kimmo Kaivanto, Pentti Lumikangas, Vilho Askola, Ensio Lamberg, Simo Hannula, Sam Vanni, Tuulikki Pietilä, Aarre Elomaa, Pekka Solin, Arja Korja, Erik Sermala, Immo Tuominen ym. ym.

Näyttely on koottu Emil Cedercreutzin museon ja Etelä-Karjalan taidemuseon kokoelmiin kuuluvista Pertti Ala-Outisen lahjoittamista teoksista.

Lisää näyttelystä:

Kaakkuri 2012, artikkeli Pablo Picassosta Sam Vanniin – Pertti Ala-Outinen taidekerääjänä.

Jiri Anderle: *Frederico Fellini*, 1984, offset-litografia paperille. Kuva: Leena Rätty.

Kesällä 2013 Etelä-Karjalan taidemuseossa puhalttaa kuvataiteen Wihuri! Jenny ja Antti Wihurin rahaston kokoelmista koottu 7. aalto -näyttely vyöryttää Lappeenrantaan upean kattauksen 2000-luvun suomalaisen nykytaiteen tunnetuimpia tekijöitä ja hienoimpia teoksia. Näyttelyssä on esillä noin 100 teosta yli 60 taiteilijalta.

7. aalto – Kuvataiteen Wihuri

Etelä-Karjalan taidemuseossa 4.6.–1.9.2013

Jenny ja Antti Wihurin rahasto on kerännyt kotimaista kuvataidetta 1950-luvulta lähtien. Kokoelma sisältää tällä hetkellä lähes 3000 taideteosta: maalauksia, veistoksia, grafiikkaa, valokuvia, installaatioita ja videoita. Jatkuvasti karttuva kokoelma on yksi Suomen merkittävimmistä. Rovaniemen taidemuseoon lahjoitettu kokoelma sisältää pääosin nykytaidetta 1980-luvulta tähän päivään.

7. aalto – kuvataiteen Wihuri -näyttelyn myötä Jenny ja Antti Wihurin rahasto juhlii 70 toimintavuottaan. Näyttely esittelee erityisesti Wihurin rahaston 2000-luvulla hankkimia nykytaiteen teoksia. Rahaston juhluvuosien kunniaksi on säännöllisesti järjestetty näyttelyitä, tällä kertaa kokoelmaa haluttiin esitellä eri puolilla Suomea. Ennen Lappeenrantaan kokoelma on ollut esillä Helsingin Taidehallissa 20.10.–25.11.2012 ja Lönnströmin taidemuseossa Raumalla 2.2.–12.5.2013.

Rahasto kartuttaa kokoelmaansa aktiivisesti kuvataideasiantuntijoiden avulla. Tällä hetkellä asiantuntijoina toimivat taidemaalari Jukka Mäkelä ja dosentti Liisa Lindgren. Wihurin kokoelma on tunnettu korkeasta laadustaan ja reagoitakyvystään, rahasto nappaa usein parhaat teokset näyttelyistä muiden vielä miettiessä. Wihurin rahasto tukee kuvataiteita pääasiallisesti taideostoin. Lisäksi se myöntää taiteilijoille työskentelystipendejä.

Näyttelyssä ovat mukana maamme eturivin taiteilijat, mm. Kari Cavén, Saara Ekström, Pekka Jylhä, Rauha Mäkilä, Ulla Rantanen, Anna Retulainen, Santeri Tuori, Rafael Wardi ja Henry Wuorila-Stenberg.

7. aalto -näyttely on toteutettu yhteistyössä Jenny ja Antti Wihurin rahaston kanssa ja sen on koonnut Jukka Mäkelä. Näyttelyarkkitehti on Hannele Grönlund ja näyttelytuottaja Pirkko Tuukkanen.

*Jani Hänninen, Basuco, 2008, öljy kankaalle.
Kuva: Rauno Träskelin.*

*Kari Cavén, Mummojen muisto, 2002, maalattu puu.
Kuva: Rauno Träskelin.*

*Kim Simonsson, Sotilas III, 2009, keramiikka, lasi.
Kuva: Kalle Kaitala.*

Saara Ekström, Strange Attraction (From series Excess and Ascesis), 2010, c-print, edition 1/5, yksityiskohta. Kuva: Saara Ekström.

Leena Luostarinen

– tiikerinpiirtäjä

Etelä-Karjalan taidemuseossa 17.9.–8.12.2013.

Villi ekspressionisti, lyyrinen romantikko

Leena Luostarisen voimakkaat ja värikylläiset maalaukset ovat koskettaneet ja järjestyttäneet suomalaista taideyleisöä vuosikymmenten ajan. Suomen Taideyhdistyksen tuottaman suurnäyttelyn liki 100 teosta tuovat esiin Luostarisen ainutlaatuisen maalarinkäsialan, samanaikaisesti villin ja lempeän.

Näyttelyssä nähdään Luostarisen uran kirjoja 1970-luvun läpimurtoteoksista tuoreisiin maalauksiin. Museokokoisten kissapetojen mestarin lisäksi kattauksesta nousee esiin intiimimpi, pienieleisempi Luostarinen: mukana on herkkiä akvarelleja sekä lyyrisempiä maalauksia, jotka epäilemättä tasoittavat kuvaa Luostarisen räiskyvästä ekspressionistina. Näytteille tulee myös Luostarisen luonnoskirjoja, joiden avulla pääsee tutustumaan taiteilijan työskentelymetodeihin.

Salaperäisen symbolisista töistään tunnettu taiteilija on ammentanut vaikutteita poikkeuksellisen laajasta taidehistoriallisesta arsenaalista. Länsimaisen modernin taiteen tradition lisäksi Luostarinen on paneutunut taidehistoriallisella tarkkuudella myös erilaisiin itämaisiiin kuvaperinteisiin,

Sfinksejä, iibislintuja, lootuksen kukkia – ja tietysti kissapetoja. Leena Luostarisen odotettu retrospektiivi esittelee klassikkoja ja yllätyksiä taiteilijan 40-vuotiselta uralta.

joiden vahva merkitys näkyy hänen töittensä tematiikassa.

Luostarisen itsensä merkitys suomalaiselle maalaustaiteelle on huomattava. Maalaustaiteen valtavirrasta poikkeavilla teoksillaan 1970-luvulla esiin nousut Luostarinen kuuluu siihen uusekspressionistiseen polveen, joka toi voimakkaila maalauksillaan ja rohkealla asenteellaan vapaan tuulahduksen aikansa taide-elämään. Luostarisen oli keskeinen rooli suomalaisen kuvataiteen 1980-lukua väreittäneessä naisten esilletulossa, ja hänen vaikutuksensa näkyy nuorempien maalareitten töissä edelleenkin.

Leena Luostarinen (s. 1949 Porissa) asuu ja työskentelee Helsingissä. Luostarinen opiskeli Kuvataideakatemiassa, jossa hän myöhemmin myös opetti. Hän täydensi opintojaan New Yorkin Pratt Institutessa 1980-luvun puolivälissä. Lukuisia yksityis-

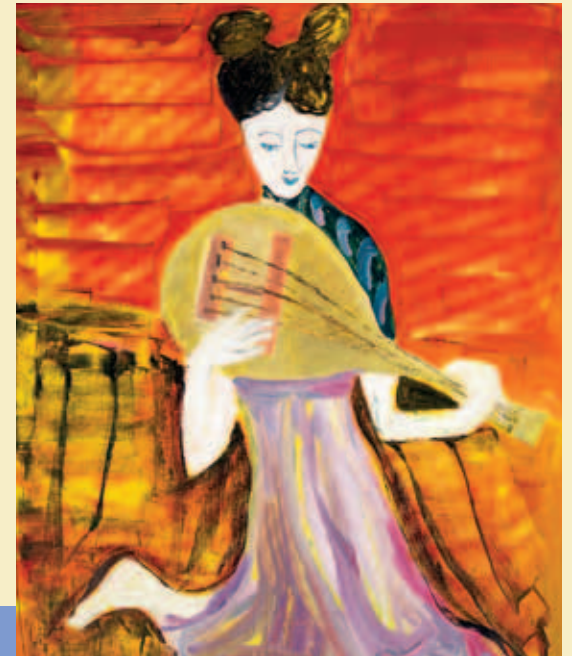
näyttelyjä pitäneen Luostarisen teoksia on tärkeimmissä suomalaisissa kokoelmissa. Hän on saanut useita palkintoja ja apurahoja, kuten Pro Finlandia -mitalin vuonna 1995.

Näyttelyyn liittyy myös julkaisu *Leena Luostarinen – Tiikerinpiirtäjä*. Runsaasti kuvitetun kirjan on toimittanut näyttelyn kuraattori **Otso Kantokorpi** yhdessä **Päivi Karttusen** ja **Pirkko Tuukkasen** kanssa.

Ennen Etelä-Karjalan taidemuseota näyttely on esillä Helsingin Taidehallissa (12.1.–3.3.2013) ja Joensuun taidemuseossa (9.3.–14.4.2013).

Näyttely on toteutettu yhteistyössä Suomen Taideyhdistyksen kanssa.

*Kultainen luuttu, 2012, öljy kankaalle.
Kuva: Ari Karttunen.*

Nefertiti, 1996, öljy kankaalle. Kuva: Museokuva.

Sunrise-Tiger, 1981, öljy kankaalle. Kuva: Jussi Tiainen.

Vaikuttava maalaus pysäyttää ihmisen ja saa tuijottamaan suorastaan ”silmät sokeiksi” teoksen kauneutta, sommittelua, värejä – kaikkea, mikä näyttää niin elävältä ja todelliselta.

Mutta voiko kirjaimellisesti ihan sokein silmin käyskennellä taidenäyttelyssä muutenkin kuin joukon jatkona?

Kyllä voi; ja nyt entistä paremmin, kun Lappeenrannassa järjestettiin museo-op-paille kuvailutulkkauskoulutusta kolmena marraskuisena maanantaina. Koulutuksen mahdollisti Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä rahoitus.

Ensin tutustuttiin näkövammaisena elämiseen joko ns. simulaatiolasit päässä tai silmät peitettyinä. Täysin sokean ja vaikeasti heikkonäköisen tilanteet eroavat toisistaan. Sitten paneuduttiin tilan kuvailuun, piirrettiin sanallisia muotokuvia läsnäolijoista, tutkittiin esineitä semmoisilla sormilla, että miten niitä kuvailisi.

Mutta mikä ihmeen kuvailutulkkaus?

Englannin kielinen termi on audio description, ruotsalaiset käyttävät nimitystä syntålkning ja me suomalaiset puhumme samanaikaisesti sekä kuvailemisesta että tulkinna (vrt. runon tulkki.)

Kuvailun perusohje kuuluu, kerro mitä näet. Älä sukella taidehistorian syvyyksiin, älä esitä omia mielipiteitä, maalaa teos sanoin niin luotettavasti ja tarkasti, että näkövammaisen museokävijä voi puhua siitä, kuin olisi sen itse nähnyt.

Hyvä kuvailu tukee vaikeasti heikkonäköisen omia näköhavaintoja. Kapean, rikkonaisen tms. näkökentän informaatio täydentyy kuvailutulkin hyvän kuvanlukutaidon ansiosta.

Koskettavimpia tarinoita ovat ne, joissa museokävijä saa sielunsa silmiin teoksen, jonka hän näkevänsä ollessaan on katsonut ja voi näin uudistaa elämyksensä.

Me syntymäsokeatkin nautimme taiteesta, ihan niistä kuvistakin. Meidän kohdallamme korostuu näkevän ja näkövammaisen ihmisen havaintojen tekemisen ero. Näkevä luo ensin yleiskuvan näkemästään, sitten tarkentuvat teoksen yksityiskohdat. Toisaalta näkevä ihminen voi myös ottaa katsottavakseen sen, mitä haluaa ja jättää muun vähemmälle huomiolle.

Emilia Laine Espoon modernin taiteen museo EMMasta kuvailee Johanna Ilvessalon teosta Kasvottomat (2012). Kuva: Leena Rätty.

Kuvataidetta korville

Eli miten kuvailutulkkaus toimii?

Sokea näyttelykävijä ikään kuin ”rakentaa palapeliä”. Kuva saa muotonsa vähän kerrallaan. Ensin kerrotaan teoksen fyysiset tekijät, koko, muoto, erilaisten elementtien keskinäiset suhteet. Sitten mennään yksityiskohtiin.

Kokemusta vertaisin runon lukemiseen tai Lapissa vaeltamiseen, jolloin on aikaa huomata kaikki tunturipolun yksityiskohdat ja maisemakin sen ympärillä.

Näyttelystä kannattaa valita muutama keskeinen teos kuvailtavaksi. Viisi taulua ammattitaitoisesti kuvailtuna ja keskityneesti kuunneltuina on ihan kohtuullinen urakka. Kuvataiteet ovat osa yleissivistystä siinä missä vaikkapa kirjallisuuskin. Tähän visuaaliseen yleissivistykseen on jokaisella tasavertainen oikeus.

Kuvailu, kiehtovaa vai pelottavaa

Kuvailutulkin tärkein ominaisuus on sujuva kuvanlukutaito. Seuraavaksi tärkein on hyvä sanavarasto ja sen kartuttaminen. Hyvä kuvailutulkki on tunnontarkkuuden lisäksi myös rohkea, hän uskaltaa lähteä mukaan prosessiin, jossa syntyvät ongelmat on tarkoitettu ratkaistaviksi ja yhä uusia haasteita herättäviksi.

Kuvailuun kuuluu olennaisena osana palaute tehdystä työstä. Palautteen keruu on toteutettava niin, että se on totuuden-

mukaista ja auttaa tulevien töiden suunnittelussa.

Kuvailutulkattu kierros on löytöretki taiteeseen. Se on parhaimmillaan vuorovaikutusta, jossa kumpikin osapuoli oppii uutta ja huomaa näkevänsä ja kuulevansa eri tavoin kuin ennen.

Kirjoittaja on syntymäsokea rovasti ja kuvailutulkkien kouluttaja Lappeenrannasta

Pastori Mikko Ojanen tututuu Muisku! Koettavaan näyttelyyn hernepussi päässään. Hernepussit ovat osa taiteilija Sanna Majanderin Muistipeliä 2 -teosta. Kuva: Leena Rätty.

*”Äänillä on väri. Metsän humina on vihreää.
Myrsky tempaa puiden valituksen tumman sinisenä.
Lehmänkellon kalke on kuin hopeinen lusikka.”*

Eeva Vesterinen 2.12.2003.

Sivellyksiä – Eeva Vesterinen

Etelä-Karjalan taidemuseossa 17.9.–8.12.2012

Puupiirroksia tekemässä 1960-luvulla.

Eeva Vesterinen syntyi toukokuun viimeisenä päivänä 1943 äitinsä Aino (o.s. Räsänen) kotitalossa Kirvussa, jonne perhe oli tullut äidin veljen hautajaisiin. Syntymäpaikaksi merkattiin perheen todellinen kotipaikka Rautjärvi, jossa Väinö Vesterisen maanviljelijäperhe asui Ilmeen kylässä. Sodan vuoksi perhe joutui evakoon (nyk. Venäjän alueella) ja löysi uuden kodin Rautjärven Metsäkylästä. Eevalla on sisar ja veli. Kotona ei kuvataiteita harrastettu, mutta Eevan ensimmäisiä kosketuksia taiteeseen oli Naapurin Veeran ABC-piirustuskoulun myötä syntyneet herät akvarellit. Ensimmäiset kokeilut syntyivät vanerilevyille isän maalipurkeista löytyneillä väreillä. Pian Eeva hankki ensimmäiset öljyvärit. Taiteilijan ura oli selviö jo viisitoista-vuotiaana – sisäisen pakon sanelema.

Varsinainen kouluttautuminen kuvataiteilijaksi alkoi vuonna 1959 Imatralla taideyhdistyksen piirustuskoulussa. Seuraavien kolmen vuoden aikana opettajina toimivat Seppo Kärkkäinen, Sinikka Kurkinen ja Olavi Valavuori. Koulutus oli tasokasta ja silloinen taideyhdistyksen puheenjohtaja Tauno Iso-Aho järjesti maalauskurseille opettajiksi kuuluisia taiteilijoita Helsingistä. Tuona aikana syntyneiden maalausten värit olivat vahvat ja ilmaisu ekspressionistista. Pyrkimys taiteilijaksi vahvistui näinä vuosina, myös usko omaan kykyihin kasvoi.

Suomen Taideyhdistyksen koulun Vesterinen aloitti v. 1962. Opettajina olivat mm. Erkki Koponen, Tapani Rantala, Erik Enroth ja grafiikassa Kauko Rantala. Opettajista Erik Enroth on jäänyt mieleen ankarana, mutta merkityksellisenä ohjaajana. Opiskelukaverista läheisempiä olivat Saara Tikka ja Raija Rantanen. Muita kurssikavereita olivat Irmeli Tarmo, Raimo

Reinikainen, Olavi Pajulahti ja Sirkka-Liisa Lonka. Työpäivät olivat intensiivistä tekemistä täynnä. Lisäksi Eeva ”napattiin” kuvanveistoluokan muotokuvamalliksi puoleksi vuodeksi. Kain Tapperin ohjaamassa luokassa oli kaksi muuta ujoa, Tapio Junno ja Kari Huhtamo, joiden kanssa Eeva ystävystyi. Pitkien koulupäivien ja mallina olon lisäksi Eeva kävi vielä iltaisin tiskaamassa astioita opiskelurahoja tienatakseen.

Grafiikan opiskelu toi uuden ilmaisuvälineen Eeva Vesterisen varhaistuotantoon, kun hän ihastui puupiirroksen selkeyteen ja ilmaisuvoimaan. Hän sai koulun stipendin ansioistaan. Puupiirroksiset säilyivät osana taiteellista ilmaisua aina 1970-luvun vaihteeseen. Tällöin Eeva Vesterinen asui miehensä Jussi Suomelan kanssa Varkaudessa pari vuotta. Oli kokeilujen aika. Syntyi veistoksia puusta ja metallista. Ajan hengen mukaisesti sodanvastaisuus, yhteiskunnallinen osallistuminen näkyi Eevan teoksissa. Värit olivat edelleen voimakkaita pinnan täyttäviä, aiheet osittain esittäviä.

Taiteen opetustehtävät muodostuivat merkittäväksi osaksi arkipäivää seuraavina vuosikymmeninä oman taiteilijauran kanssa. Vesterinen on opettanut kymmeniä tulevia taiteilijoita Varkaudessa, Imatralla, Sulkavalla, Simpeleellä ja Lappeenrannassa. Hänen oppilaisinaan ovat olleet mm. Hannele Kumpulainen, Anu Torikka, Reetta Ahonen. Opetustyön lisäksi Vesterinen on osallistunut todella aktiivisesti näyttelyihin kautta vuosien. Erityisesti TUTKA -ryhmän jäsenyys oli hänelle merkityksellinen. Ryhmä perustettiin vuonna 1971 Väinö Rouvisen ateljeessa Varkaudessa kuopiolaisten ja varkautelaisten taiteilijoiden kokoonpanona. Tarkoituksena oli edis-

Maija-täti, 1964, öljy kankaalle.

Muuttopäivä, 1978, öljy kankaalle.

tää itäsuomalaisten taiteilijoiden tunnetta-
vuutta valtakunnallisesti yhteisesiintymisil-
lä. Merkittävin valtakunnallisesti huomioitu
näyttely oli Helsingin Taidehallin näyttely ja
sitä seurannut laaja kiertonäyttely eri puo-
lilla Suomea 1974–1975. Ryhmän näyttelyi-
tä on ollut esillä vuosien 1975–1989 välise-
nä aikana useissa taidemuseoissa.

Vuodesta 1975 lähtien Eeva Vesterinen
on asunut Lappeenrannassa opettaen ja
maalaten antaumuksella. Työmoraali on
perua kotoa, taiteilija menee työhuoneel-
leen päivittäin. Taiteilijakollegoina ja ystävi-
nä rinnalla ovat kulkeneet Sinikka Kurkinen
ja Anu Torikka, joiden kanssa on naurettu,
keskusteltu ja pohdittu taiteilijana olemis-
ta ja elämää. Tukea ja vahvistusta on tullut
lähipiiriltä, joten taiteen täysipäiväinen te-
keminen on ollut Vesteriselle mahdollista.
Tuloksena on laaja tuotanto, josta on os-
tettu teoksia yksityiskoteihin ja julkisiin ko-
koelmiin. Ekspressionistisen ilmaisun jäl-
keen Vesterisen teosten värimaailma peh-
meni, murretut luonnonläheiset värit ja ak-
varellien kuultavuus valtasivat alaa. Syntyi
pieniä luonnon salaperäisyyttä hehkuvia
tunnelmakuvia. Havaittavan todellisuuden
kauneus, ihmisen ja luonnon olemassaolon
arvo välittyvät teoksista herkkinä, joskus
jopa hauraina väripintoina.

Eurooppaan suuntautuneet pitkät mat-
kat ovat tuoneet oman lisänsä Vesterisen
taiteeseen. Taiteilijaresidensseissä vietetty
aika (n. 3 vuotta yhteensä) on ollut hänelle
suuri ilon aihe. Kohteina ovat olleet taiteen
ikuiset kaupungit Pariisi, Rooma ja Firenze.
Niiden taideaarteet ja rakennukset ovat ol-
leet useiden Vesterisen teosten lähtökohti-
na: kirkon kupolit, friisit, seinän koristeku-
viot, suihkulähteen muoto, barokin katkoi-
set päädyt, kukat, jne. Teokset ovat hiljai-
sia, hetkellisiä, lähes abstrakteja. Paikan
valo, tunnelma on ilmaistu herkin sävyin.
Pohjoismaissa Tanskan ja Norjan karummat
maisemat ovat myös tuttuja monia kuukau-
sia matkoilta.

Eeva Vesterinen on alueemme pitkän-
linjan maalari, jonka ura on kestänyt yli
50 vuotta. Täydellä taiteilijaeläkkeellä ole-
va taidemaalari on edelleen erittäin aktiivi-
nen ja uusia maalauksia syntyy niin akva-
relleina kuin öljymaalauksina. Pienet yksi-
tyiskohdat – kävyt, pyhän sinivuokon leh-
ti, arkkitehtoniset yksityiskohdat – sulau-
tuvat osaksi selkeitä väripintoja, joissa on
elävää pintastruktuuria. Monet päälle maa-
latut pinnat, joita taiteilija raapii, pyyhkii
auki, muodostavat kuultavia ja muuntuvia
värirakenteita, joissa on freskojen keveyt-
tä ja läpikuultavuutta. Ne ovat tunnetilojen
tulkkeja, hetkeen piirtyviä havaintoja ajas-
ta ja ajattomuudesta.

Kaamostanssi, 2012, akvarelli. Kuva: Seppo Pelkonen.

Ajanlasku, 2012, öljy kankaalle. Kuva: Seppo Pelkonen.

Anna-Kaarina Kippola

Esko Tirronen

– Ikuisesti muistoissa

Muistonäyttely Poikilossa 17.10.2013–5.1.2014

Objekti, 14, 1973, öljy kankaalle.
Kuva: Johannes Wiehn.

Esko Tirronen (10.5.1934–13.11.2011) oli Kymenlaakson alueen nykytaiteilijoista tunnetuimpia. Hän oli otsikoissa 1960-luvulta asti, ihastusta ja vihastusta herättävillä maalauksilla, jotka olivat aina jotain uutta ja ennennäkemätöntä Suomessa. Hänen vaihtuvat tyylinsä informalismista fotorealismiin olivat ajan lämpömittari, joka kertoi mikä milloinkin oli maailmalla nousussa.

Tirronen aloitti uransa Kuusankosken Taideseuran piirissä, Tapani Lemminkäisen ohjauksessa. Siellä ystävyistyivät nimekkäät nuoret taideopiskelijat, joista monesta tuli valtakunnallisesti tunnustettuja ammattitaiteilijoita – Tirrosen lisäksi **Ulla Rantanen, Olli Reiman, Vieno Elomaa, Esko Heikkilä, Heli Kyllönen, Leo Mäki, Kauko Palmlöf** ja monta muuta. Heistä useimmat, myös Esko, jatkoivat opiskeluaan Taideakatemian koulussa.

Läpimurto Nuorten näyttelyssä 1960

Henkilökohtainen läpimurto tapahtui vuoden 1960 loka-marraskuussa Nuorten näyttelyssä, josta hänen teoksensa ”Riutta” osrettiin Ateneumin kokoelmiin, silloisen intendentin, Sakari Saarikiven, päätöksellä. Se erottautui selvästi uuden tyylin, informalismin, esimerkkinä. Suomen Taiteilijain 66. vuosinäyttely helmikuussa 1961 vahvisti informalismin rantautuneen maahamme. Taidesuuntaus oli ensi kertaa rikkonut maalauksen rajoja Venetsian biennaaleissa 1958, ja oli Euroopassa jo hiukan hiipumassa. Meillä se nosti heti skandaalin – nykytaidehan ei enää ”esittänyt” mitään!

Sakari Saarikiven innostuksen tuella suuntaus nousi otsikoihin. Kritiikissään Helsingin Sanomissa hän otsikoi 66. näyttelyn avoimesti ”informalistiseksi vuosinäyttelyksi.” Kansainvälisenä tähtenä oli ekspressionismin uusi nimi **Luis Feito**. Informalistiseksi luonnehdittuja taiteilijoita tässä läpimurtonäyttelyssä olivat **Lauri Ahlgrén, Jaakko Sievänen, Rafael Wardi, Olavi Valavuori** ja kutsuttuna **Jaakko Somersalo**. Sitten tyyli sai muita seuraajia Maaliskuulaiset-ryhmän piirissä.

Esko Tirrosen nimi vakiintui informalismin kansainväliselle kartalle ensimmäisessä ARS-näyttelyssä loka-marraskuussa 1961. Sakari Saarikivi toimi näyttelyn kuraattorina, ja tavoitteena oli esitellä ensi kertaa Espanjan, Italian, Ranskan ja Suomen nykytaidetta laajassa näyttelyssä. Julkinen informalismin vastainen mielipide sai lisää vettä myllyynsä.

Toukokuussa 1962 Esko Tirronen valittiin Venetsian biennaaliin **Kain Tapperin** ja **Ahti Lavosen** kanssa. Valinnalla haluttiin osoittaa että Suomestakin löytyi kansainvälisyys-

*Ulla ja minä, 1959, öljy kankaalle.
Kuva: Anna-Kaarina Kippola.*

tä ja uusia virtauksia toteuttavia taiteilijoita. Se oli taiteilijan tähänastisen uran huippu.

Etelä-Suomen Sanomat teki henkilöhaastattelun, jossa Esko vastasi toimittajan kysymykseen, mitä informalismi oikeastaan on: ”Se on kai dadaismin sukulainen. Dadaismi tosin oli brutaalia, järjetöntäkin kokeilua, mutta kokeilua kumminkin”.

Taidekeskustelu kuohui koko vuoden, ja lisää kuohuntaa aiheutti silloisen Neuvostoliiton pääministerin **Nikita Hrustševin** kielteinen lausunto abstrakteista taidesuunnista. Mielipide vaikutti meillä koko vasemmiston käsityksiin ainakin hetken. Nykytaide – etenkin informalismi – leimattiin kauttaaltaan valetaiteeksi, jota saattoi tehdä kuka tahansa roiskimalla maalia kankaalle. Suomen Sosialidemokratissa julkaistiin 5.12.1962 nimimerkki Stefanin (**Tapani Kovanen**, s. 1923) pilapiirros jossa roiskemaalauksia täynnä olevassa ateljeessa Esko Tirrosen näköinen partasuinen ja baskeripäinen taiteilija, vierellään hörökorvainen aasi häntä maalipöntössä, pohtii sanomalehti kädessään: ”Minä olenkin aina pelännyt että meidät joskus paljastetaan!”

Postmodernia todellisuutta kohti

Viimeistään 1960-luvun puolivälissä Esko Tirrosen maalaukset olivat muuttuneet. Niihin oli palannut esittävyys, luonnonaiheet ja ihmishahmot. Väri on vielä joissain teoksissa informalismin tapaan maalattu ”roiskien” yli koko kankaan, mutta komposition rakenne on hahmotettavissa. Värikerrokset ovat usein paksuja, ja tekevät joistain teoksista suorastaan kolmiulotteisia.

ARS 74-näyttelyssä informalisti oli viimeistään muuttunut fotorealistiksi. Tukholman Modernin taiteen museon näyttely 1964 oli esitellyt laajasti amerikkalaisia poptaidetta, taiteilijoina mm. **Roy Lichtenstein**, **Claes Oldenburg**, **Andy Warhol** ja **Tom Wesselmann**. Sarjakuvat, mainokset ja käyttöesineet ilmestyivät maalaustaiteeseen venyttäen peruuttamattomasti taidekonvention rajoja, tavalla jolla moderni taide ja sen piirissä syntynyt informalismi eivät olleet edes uneksineet. Postmoderni taide oli astunut kehiin, ja Esko Tirronen oli jälleen yhtenä ensimmäisistä suomalaistaiteilijoista aallonharjalla.

Eskon 1970-luvun kuuluisimmat fotorealistiseksi luonnehditut teoksensa ovat mainoskuva muistuttavia, väriruiskulla aikaansaatuja päättömiä torsoja, naisvartaloita, jalkoja, sääriä, reisiä, joiden ihohuokosten syövereihin asti katse tunkeutuu. Kasvoton naishahmo ei ole kukaan erityisesti, se on naisen aihio josta taiteilija valitsee osan sieltä, toisen täältä kuten valintamymälän tavarataivaassa. Teosten nimet ovat usein kuvaavasti fragmentteja. Postmodernismissa esteettinen tuotanto on yhdentynyt tavaratuotantoon, toteaa **Erkki Vainikkala** artikkelissaan teoksessa Taide modernissa maailmassa (1991). Myöhemmin Eskon jäämistöstä on tietojen mukaan löytynyt paljon aikakauslehtiä, ulkomaisia 1970-luvun laadukkaita julkaisuja, joissa syvätarkkaa objektiivia hyödynnettiin mainoskuvissa.

1980-luvulla Esko Tirronen palasi osittain puoliabstraktin maisemamaalauksen pariin. 1990-luvulla hän teki maalausten ohella litografioita. Viimeiset teoksensa Tirronen maalasi 2000-luvun alkupuolella, minkä jälkeen sairaus esti työskentelyn.

Innostava opettaja ja alueellinen vaikuttaja

Kymen läänin ensimmäiseksi läänintaiteilijaksi Esko Tirronen valittiin vuonna 1973. Hän opetti Lahden Taideinstituutissa vuosina 1975–1982 ja oli koulun rehtori 1982–1985. Hän piti akvarelli- ja maalauskursseja Kymenlaaksossa monena kesänä, ja niille osallistui paikallisia taideharrastajia. Hänen vaikutuksensa ulottui alueen taideharrastajien ja ammattilaisten piiriin itseoi-keutetusti. Yksi entisistä oppilaista, taiteilija **Irmeli Tarmo**, luonnehtii Eskoa innostavaksi opettajaksi.

Esko Tirrosen töitä on mm. Kiasmassa, Aineen, Amos Andersonin, Didrichsenin, Helsingin kaupungin ja Sara Hildénin taidemuseoissa. Lisäksi teoksia on Suomen valtion sekä useiden kaupunkien, kuntien ja liikelaitosten kokoelmissa. Valtion taidepalkinnon Tirronen sai 1960-luvulla neljästi: 1960, 1962, 1966 ja 1968.

15.1-14.4.2013

Kino Poikilo esittää:

Uralin perhonen

Katariina Lillkvistin ohjaama Uralin perhonen sai vuonna 2008 Tampereen kansainvälisten lyhytelokuvi-juhlien parhaan kotimaisen animaation palkinnon. Elokuva myös hyväksyttiin Annecyn ja Oberhausenin kansainvälisten filmifestivaalien kilpailusarjaan ensimmäisenä suomalaisfilminä vuosiin. Elokuva herätti suuren kohun jo ennen ensiesitystään.

Elokvassa Mannerheim poimii Kirgisiasta Pietariin mukaansa paikallisen pojan, jota taiteilija kuvaa kauniina, siivekkäänä nuorukaisena, Uralin perhosena. Poika päätyy Mannerheimin mukana Suomeen, jossa hänet veljessodan loppuessa löydetään henkitoreissaan Tampereelta ja viedään Pispalaan.

Riippumatta tarinan historiallisesta todenmukaisuudesta elokuva kertoo lohduttoman, mutta tärkeän tarinan nuoruuden ja kauneuden tuhoutumisesta vallan ja sodan maailmassa.

Kino Poikilo, kesto 25,33 min.

Kuva: Mannerheim Kentaurina, still-kuva teoksesta Uralin perhonen.

Vieraileva nuori taiteilija Poikilossa:

Jasmin Anoschkin

Nuori satakuntalainen kuvataiteilija 2012 Jasmin Anoschkin (s. 1980) tekee näyttelyvierailun Poikiloon 7.2.-14.4.2013. Hän on valmistunut vuonna 2004 Kuvataideakatemiaan kuvanveistolinjalta, mutta innostui tekemään myös maalauksia myöhemmin. Hänen teoksensa ovat puusta ja savesta tehtyjä suurikokoisia, usein värikkäitä veistoksia sekä suurikokoisia, kerralla toteutettuja maalauksia.

Anoschkinin teoksissa on hulluutta ja huumoria. Häntä on luonnehdittu uutta ja perinnettä yhdistäväksi taiteilijaksi, joka ottaa käyttövoimakseen ITE-taiteen välittömän ilmaisun ja intuitiivisuuden. Karkeasti veistetyt, toisiinsa sopimattomista osista yhteen liitetyt eläin- ja ihmishahmot tuovat mieleen lempeällä ja liikuttavalla tavalla rampuuden ja vajavaisuuden.

Veistosten ja maalausten räiskyvät ja kirkkaat värit ovat Jasminin puheenvuoro naisellisuuden puolesta. Muhkeat muodot ja pinkit sävyt muistuttavat Niki de Saint Phallen veistoksia. Hänet taiteilija mainitsee yhtenä innoittajanaan, toinen on Reidar Särestöniemi, jolta ovat peräisin maalausten rajut väri-ärskeet. Työskennellessään vuoden Arabian taideosaston vierailevana taiteilijana hän alkoi käyttää valkosavea, josta rakensi lopulta oman groteskin eläintarhansa.

Taiteilija on luonnehtinut työskentelyään näin: ”Muistijäljet viidestä kahdeksanvuotiaan maailmasta ovat aina läsnä. Vapaus ja vastuuttomuus, lapsenomainen huolettomuus räiskyvät kankaalle ja kirveen vartta pitkin puulle”.

Bambi. Kuva: Pekka Vainonen.

Anna Kortelainen

Lapsen tähden

Mitäpä emme tekisi lapsen tähden?

Jos tuli pääsee kotona irti, ensin pelastetaan lapset. Jos on aikaa pelastaa jotakin materiaalista, pelastetaan perhealbumit. Lapsuuskuviin on talletettu sekä yksittäisen lapsen elämän alku että yleisempi näky lapsuudesta ja lapsen olemuksesta. Lapsi on korvaamaton ja valokuva lapsesta on elämän tärkeimpiä kuvia. Muistamme pikkulapsen tuoksun, ja muistamme, miten tarkasti ja keskittyneesti lapsi tutkii kiinnostavaa esinettä.

Lapsen tähden -näyttely kokoaa yhteen Kouvolan seudun vanhoja, varsinkin 1920–30-lukujen valokuvia lapsista sekä lapsuuteen liittyviä käyttöesineitä. Poikilon museokokoelmissa on valokuvia, joissa olevien lasten katse pysäyttää, ja esineitä, joita ei voi kylmästi sivuuttaa. Kino-Poikilossa on puolestaan tilaisuus nähdä, miten vuoden 1928 dokumenttielokuvassa Kuusankosken ja Kaukaan tehtaan työläisperheiden lapset pinkaisevat juoksuun, vilkaisevat kohti elokuvakameraa ja hymyilevät riemukkaasti.

Mukana näyttelyssä on lisäksi museon omien kokoelmien taideteoksia, jotka herkistävät tarkastelemaan kuvan ja esineen taikaa. Lapsen läsnäolo on hyvin voimakas, lapsen hyvä olo, lapsen pelko, lapsen kiuku, lapsen väsymys, lapsen ilo. Valokuviin ja esineisiin on tallentunut jotakin tuosta lapsen läsnäolosta. Ja enemmänkin – jotakin lapsen intensiivisestä vaikutuksesta: lapsi muuttaa kaiken, lapsi on ihme.

Näyttely on tarkoitettu sekä aikuisille että lapsille. Lapsikävijöille näyttely tarjoaa runsain mitoin hämmästyttäviä esineitä, vanhoja leikkikaluja ja muita lapsuuden esineitä, iloisia, murheellisia, täynnä tarinoita siitä, mitä oli ja on olla lapsi. Lapsi on hauras, lapsi on sisukas, lapsi leikkii, lapsi pääsee kouluun. Lapsi vaalii lempitavaroita, lapsi ujostelee kameraa. Lapset saat-

tavat suhtautua esineisiin elävinä olentoina. Pienet vauvat jopa maistavat esineitä ja kaikenikäiset lapset hahmottavat esineitä paljon väkivämmän kuin aikuiset. Aikuiset taas suhtautuvat lapsuuden esineisiin toisella tavalla tunnepitoisesti: lastenvaateiden pienuutta ihastellaan, sillä ne tuntuvat pienoismalleilta, leikkikaluihin suhtaudutaan emotionaalisesti, esteettisesti tai muistoesineinä eräänlaisina matkamuita lapsuudesta. Aikuinen on tuskallisesti lasta tietoisempi elämän haavoittuvuudesta ja katoavaisuudesta, joten aikuisen osa on olla huolissaan, lapsen osa olla huoleton. Vanhassa valokuvassa näkyvä lapsi koskettaa sekä vanhusta, jolla on pitkän taipaleen elämäkokemus, että lasta, joka on kuvassa olevan lapsen ikäinen. Olisiko tässä yhteinen kieli eri sukupolvien välille, yhteinen leikki jossa aika pysähtyy?

Näyttelyn tunnus, syöttötuoli, muistuttaa tutusta huonekalusta, jossa ruokimme lasta, nostamme hänet katseen ja puheen korkeudelle, valokuvaamme häntä, varjelemme häntä putoamasta, mutta myös syötämme hänelle käsityksiä ja maailmankuvia, sidomme ja kahlitsemme. Syöttötuoli on lapsen valtaistuin, vaikka se palveleekin aikuisen mittakaavaa ja tavoitteita.

Yhdessä näyttelyarkkitehti Maara Kinnemän kanssa olen halunnut herättää kävijässä tunteita. Kirjailijana olen konkari, mutta näyttelykuraattorina otan vasta innokkaita lapsenaskelia. Olen aikaisemmin suunnitellut Ateneumin taidemuseoon suurnäyttelyn kirjailija L. Onervasta ja 1910-luvun Helsingistä kulttuurista harrastavan nuoren naisen silmin. Nyt sain tilaisuuden kertoa kuvien ja esineiden avulla siitä, mitä on vaikea pukea sanoiksi. Suurin osa lapsuudenmuistoistamme on sanattomia, mutta ne voi tavoittaa visuaalisilla elä-

myksillä. Olen aina lumoutunut ja liikuttunut vanhoista valokuvista. Vaikka valokuva ikuistaa hetken, valokuvassa piilee mysteeri. Kun lapsuus on ohi, lapsen maailmasta tulee arvoitus. Toinen taianomainen sipaisu syntyy museotilasta, jossa lapsuuden esineet saavat uudenlaisen sädekehän. Ja mitä tulee esineiden salaperäiseen valtakuntaan, olen jo kauan saanut valtavansti inspiraatiota Maaria Wirkkalan taiteesta. Haluankin näyttelyllä tehdä kunniaa myös nykyaikaiselle ja sen sensitiivisyydelle ajassa ja paikassa.

Lapsikuvat rohkaisevat kävijää näkemään tunteella, henkilökohtaisesti. Kosketavat ateljeekuvat pikkulapsista ja tilannekuvat lasten leikeistä ja vakavista poseerauksista hymyilyttävät ja tuovat kyyneleet silmiin. Katsoja aavistaa, että he kaikki eivät selvinneet aikuisiksi, vaan jotkut menehtyivät sairauteen tai tapaturmaan. Katsoja tajuaa hätkähtäen, että nuo pojat joutuivat nuorukaisina rintamalle katsomaan kuolemaa silmästä silmään. Onnelliset ja kipeät oivallukset ovat meidän osamme, kun kuvien lapsia ei enää ole. Vanha valokuva lapsesta on kuin kauan sitten sammunut tähti, jonka loisteen vielä näemme.

Poikilo 16.5.–22.9.2013

ARS SIPPOLA

*Ympäristötaidetapahtuma Kouvolan
Sippolassa 18.5.–18.8.2013*

Puutarha

Claude Monet'n (1840–1926) puutarha Givernyssa, vajaan sadan kilometrin etäisyydellä Pariisista, on kaikista taitelijoiden luomista puutarhoista tunnetuin. Sen lummelammet, sillat, puut, pensaat ja kukat toistuvat Monet'n maalauksissa yhä uudelleen. Derek Jarmanin (1942–1994) joutomaalle, Dungenessin ydinvoimalan lähelle rakentama Prospect Cottage puutarhoineen on aivan erilainen, mutta ei yhtään sen vähemmän vaikuttava. Puutarha on perinteisesti ajateltuna risteys, jossa kulttuuri ja luonto kohtaavat harmoniassa tai ristiriitaisesti. Usein se mielletään historialliseksi paikaksi, joka jatkaa olemassaoloaan vuodesta, joskus jopa vuosisadasta toiseen. Puutarha voi olla konkreettinen tai aineeton, julkinen tai salainen, se voi olla jotain sel-laista, jota ei vielä ole keksitty. Mitä puutarha tarkoittaa nykytaiteessa ja nykyaiteilijalle? Kuinka siihen liittyviä kysymyksiä, mielikuvia, merki-tyksiä ja ideoita voi tuoda esille kesän kestävässä taidetapahtumassa?

Näyttely levittäytyy Kouvolaan kuuluvan Sippolan vanhan kirkonkylän alueelle ja siihen liittyy myös kesäkuussa järjestettävä seminaari. Näyttelyn kuraattoreina toimivat tekstiilitaiteilija Sanna Majander ja tai-dehistorioitsija Johanna Vakkari.

Ars Sippolan teemat nousevat paikallisuudesta ja Sippolalla on tärkeä asema suomalaisen puutarhanhoidon historiassa. Marttaliitossa aktiivisesti toiminut Alma Forstén (1858–1931) perusti vuonna 1897 Sippolan puutarha- ja talouskoulun ja julkaisi muun muassa suuren suosion saavuttaneen Kansan emännän keittokirjan sekä vegetaarisen keittokirjan. Suomen mittapuussa häntä voikin pitää puutarhaneuvonnan äitinä. Sippolassa on myös arboretum, jonka harvinaiset puulajit on istutettu pääasiassa 1930-luvulla. Ensimmäisen vuonna 2010 jär-jestetyt Ars Sippolan teemana oli Kylä kaupungissa – kaupunki kylässä, ja se painottui paikallisuuden ja identiteetin kysymyksiin. Siihen osallistui 15 taiteilijaa eri puolilta Suomea. Taidetapahtuma sijoittui Sippolan hovin alueelle, yksityisille pihuille, puutarhoihin ja kylän raiteille.

Lisäinfo: sanna@studiosaarela.com

Sandra Nyberg ja Heini Nieminen, MinneMennä, 2010.

✂ Millainen oma koulutuksesi on, ja mil-laista työtä olet tehnyt aikaisemmin?

IRJA: Alun perin valmistuin maalariartesaa-niksi -94, 2004–8 tein yleisötyö- ja draama-ohjaajaopinnot Teatterikorkeakoulun ai-kuis-koulutuksena. Museopedagogiikan li-säksi opetan tanssia lapsille, teen koreo-grafoita ja näyttämöliikuntaa, ohjaan Kuusankosken Teatterissa nuoria, teen työ-pajoja, roolikoulutuksia ja taidetta (batiik-kia, installaatioita ja yhteisötaidetta).

EEKI: Olen ammatiltani teatteri-ilmaisun oh-jaaja (AMK), valmistunut v. 2009 Metropolia Ammattikorkeakoulusta. Valmistumiseni jälkeen olen ohjannut lasten ja nuorten teatteriryhmiä sekä toiminut ohjaajana Kuusankosken teatterissa. Olen työsken-nellyt myös esiintymiskouluttajana, käsi-kirjoittajana, tiedottajana ja promootorina.

✂ Miten pitkään olet ollut tässä työssä, ja miten se on muuttunut tänä aikana?

IRJA: Aloitin 2006, kuudes vuosi on menos-sa. Työ on muuttunut hurjasti, yksittäisistä projekteista säännölliseen toimintaan.

2005 taidemuseossa oli yksi yleisötyö-paja osana lasten ja nuorten kulttuurihan-ke POLKUa. Syksyllä 2007 alkoi kouluyh-teistyö. Kirjoitin ja toteutin ensimmäisen museodraaman ”Ainakin 100 vuotta sitten” ja MUDE (museopeda ja-draama) perustet-tiin. Siitä toiminta on tasaisesti kasvanut!

Ennätys oli vuoden 2011 ARS11 -näytte-ly, jolloin koululaisia kävi 2,5 kuukauden ai-kana yli 4800. Silloin ensimmäistä kertaa MUDE oli tiimityöskentelyä ja meitä oppai-ta oli kolme.

Seuraava suuri koululaiskäyntejä lisää-vä muutos työhön tulee olemaan pian alka-va Kulttuuripolku, jolloin kaikki Kouvolan seitsemännet luokat ohjataan lukuvuoden aikana kerran museokäynnille.

EEKI: Aloitin Poikilossa keväällä 2011 Ars 11 näyttelyn aikaan. En oikein osaa sanoa, onko työ muuttunut tänä aikana miten-kään. Pitäisi varmaan olla enemmän työai-kaa takana, että osaisi havainnoida muu-toksia. Tottakai jokainen näyttely ja jokai-nen opastus on erilainen, mutta mitään suurempia muutoksia en ainakaan osaa pointata.

✂ Mitä olet itse oppinut työssäsi, mitä se on sinulle antanut?

IRJA: Olen saanut varmuutta ja rentout-ta erilaisten ryhmien kanssa toimimiseen. Huomaan, että oma ilmaisuni muuttuu aina sen mukaan millainen ryhmä on milloinkin kyseessä, eli ryhmänohjaajan tuntosarveni ovat kelvollisesti kehittyneet.

Museon kulisseissa

– Irja ja Eeki, museon draamaoppaat

Irja Ahtovirta ja Karolina ”Eeki” Eklund, ovat toimineen Poikilon taide-museon ja kulttuurihistoriallisen museon oppaina vuoden päivät hyvänä työparina. Oppaan tehtävänä on olla linkki kouluihin ja löytää jokaisesta näyttelystä juu, se ”jokin”, minkä avulla kokijalle avautuu näyttelyn tar-koitus. Kyselimme, miten Irja ja Eeki ovat työnsä kokeneet, ja miten uusi draamaopastus sopii museoon.

EEKI: Tilannetaju ja herkkyys ryhmälle kehittyvät työtä tehdessä koko ajan. Tokihan opastaminen antaa koko ajan lisää esiintymisvarmuuttakin. Lisäksi opin jatkuvasti lisää taiteesta, taiteen tulkinnasta ja historiasta. On myös uskomattoman hienoa kuulla lasten tulkintoja taideteoksista ja yllättyä aina uudestaan tavasta jolla he katsovat maailmaa.

Miten yhteistyö koulujen kanssa on otettu vastaan?

IRJA: Hyvin! Museokäynti tarjoaa erilaisen oppimisen mahdollisuuden ja lisäksi retki koulun seinien ulkopuolelle opettaa tenavat toimimaan säädylisesti myös julkisilla paikoilla... mikä olisi ainakin toivottavaa.

Erinomainen palaute on mielestäni se, että monista opettajista ja ryhmistä on tullut vakituisia kävijöitä, jotka varaavat aina ensimmäisten joukossa ajan MUDEopastuksille. Nykyään osa opettajista kyselee myös ilman MUDEkirjeen ohjeita aikoja opastuksille ja työpajoihin. Toisinaan kyselyitä tulee myös kaupassa käydessä tai facebookin kautta...

EEKI: Kokemukseni mukaan yhteistyö on otettu vastaan erittäin positiivisesti sekä oppilaiden että opettajien puolelta. Museokäynti tuo vaihtelua koulun arkeen ja antaa mahdollisuuden opiskella vähän erilaisella tavalla.

Kerro paras saamasi palaute!

IRJA: Poikilossa monine ryhmineen käynyt opettaja oli vienyt ryhmän Helsinkiin taide-museoihin opastuksille. Seuraavalla viikolla sain s-postia, että innostava opastus on taitolaji, jota ei Helsingistä ollut löytynyt. Tänä syksynä 7–8 e -luokkien opettaja kertoi oppilaiden kyselleen alkusyksystä: ”Milloin me mennään taas sinne museoon?”

EEKI: ”Sä oot cool.” Hienoa oli myös kuulla erään erityisluokan opettajalta, että vetämämme sotilashistorianäyttelyopastuksen jälkeen luokan oppilaat olivat saaneet historiankokeista erinomaisia numeroita ihan tuosta vaan.

Entä miten kehittäisit työtä, mitä toivot erityisesti museolta? Voisitko jotain parantaa?

IRJA: Ainahan kaikesta löytyy parantamisen varaa, mutta olosuhteisiin nähden MUDElla menee tosi hyvin!

Jos jotain saisi toivoa, niin toivoisin tietysti, että kaupunki suostuisi vakinaistamaan edes yhden museopedagogin ja näin turvaamaan museo-opetuksen jatkumisen. Jos toimintaa haluttaisiin suorastaan kehittää, niin museopedagogeja olisi kaksi, jolloin käsikirjoitusta, tiedonhakua, markkinointia, ilmoittautumisia ja ryhmien vetä-

mistä olisi jakamassa kaksi ihmistä. Silloin olisi myös mahdollista tiiminä ideoida yhdessä uusia työtapoja ja kehittää ja toteuttaa museodraamaa.

EEKI: Tämä koskee ehkä enemmän kaupunkia kuin museota, mutta olisihan se hienoa jos museopedagogiikalla olisi käytettävissään niin paljon rahaa, että ryhmien kyydit museolle voitaisiin kustantaa. Turhan usein museovierailu tuntuu jäävän väliin ihan vaan siksi, ettei kouluilla ole varaa matkoihin.

Mikä on museo-opastuksen anti museon toiminnalle?

IRJA: Lisääntyneet kävijämäärät, lasten ja nuorten osuus kävijätilastoissa. Tulevaisuuden museokävijöiden kouluttaminen. Elämä ja äänet! Hurraa!

EEKI: Museo-opastukset, koululaisopastukset ja varsinkin draamatyötavoin maustetut koululaisopastukset tuovat museoon lisää elämää ja avaavat taidemaailmaa ihan uudelle yleisölle. Näin kuvataidemaailma tulee tutuksi ja kasvaessaan nämä lapset ja nuoret mahdollisesti palaavat museon tarjonnan ääreen. Mielestäni museopedagogiikan kautta ja avulla kasvatetaan tulevaisuuden museokävijöitä.

Kaakkois-Suomen taidemuseoiden näyttelyt vuonna 2013

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO

- 3.2.2013 **MUISKU!** Koettava näyttely
- 3.2.2013 **ÄÄNEKÄS HILJAISUUS** – Kaisu Koivisto
- 19.2–19.5.2013 **VIIVA ITALIA**
– Italian mestareita Rolando ja Siv Pieraccinin kokoelmasta Ateneumin taidemuseon tuottama italialaisen grafiikan näyttely esittelee keskeisiä 1900-luvun modernismin taiteilijoita.
- 19.2.–19.5.2013 **PICASSOSTA VANNIIN**
– Pertti Ala-Outisen kokoelma
Näyttely on toteutettu yhteistyössä Emil Cedercreutzin museon kanssa.
- 4.6.–1.9.2013 **7. AALTO** – Kuvataiteen Wihuri
Jenny ja Antti Wihurin rahaston 70-vuotisjuhlanäyttely esittelee suomalaisen nykytaiteen tunnetuimpia tekijöitä.
- 17.9.2013–8.12.2013 **LEENA LUOSTARINEN**
– tiikerinpiirtäjä
Joutsenosta valtakunnan kuuluisuuteen nousseen ekspressionistin retrospektiivinen näyttely. Näyttelyn on tuottanut Suomen Taideyhdistys.
- 17.9.–8.12.2013 **SIVELLYKSIÄ** – Eeva Vesterinen
Lappeenranta-laisen taiteilijan herkkiä uusia töitä esittelevä näyttely.
- 17.12.2013–23.2.2014 **HÄKKI** – Tapio Sinisalo
Kotkalaisen kuvanveistäjä Tapio Sinisalon 60-vuotisjuhlanäyttely.
- 17.12.2013–23.2.2014 **TAMMIKUUN NAHKA** – Uutta ja vanhaa kokoelmiin
- Vihreä makasiini:
4.6.–4.8.2013 **UNISIEPPARI** – Paavo Halonen

ATENEUM

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO

Kristiinankatu 8, 53100 Lappeenranta

ETELÄ-KARJALAN TAIDEMUSEO
SOUTH KARELIA ART MUSEUM

Avoinna:
Ti–su 11–17
Kesällä 3.6.–25.8.2013
ma–pe 10–18 ja la–su 11–17

POIKILO 2013

- 15.1.–14.4.
7.2.–14.4.
16.5.–22.9.
17.10.2013
–5.1.2014
- Katariina Lillqvist Uralin perhonen. Kino Poikilo
Jasmin Anoschkin. Öljynporauslautanrakentajan tytär.
Näyttelyn tuottaja Lönnströmin taidemuseo.
Lapsen tähden. Kuraattori Anna Kortelainen
Ikuisesti muistoissa, Esko Tirronen (1934–2011).
Muistonäyttely.

KOUTA-GALLERIA

- 3.1.–27.1.
7.2.–3.3. 2013
5.3.–24.3.
26.3.–14.4.
14.5.–2.6.
4.6.–30.6.
2.7.–21.7.
23.7.–11.8.
13.8.–1.9.
3.9.–22.9.
17.10.–10.11.
12.11.–1.12.
3.12.–1.1. 2014
- Maalauksia, Simo Mantere, Humble braggings
Säde Hirvonen, kollaaseja
Periodi 4, Jussi Nykänen
Current flux, Jonne Pitkänen, Mediainstallatio
Leena Liljeström-Puntanen
Mikko Sakala
Markku Metso
Seascapes, Heini Nieminen
Maalauksia, Tuulia Iso-Tryckäri
Hanna Peräkylä
Hannu Matilainen
Irja Ahtovirta
Marja-Leena Hulkkonen

TAIDEMUSEON GALLERIA

- 11.12.2012–6.1.2013
8.1.–3.2.
5.2.–3.3.
5.3.–31.3.
2.4.–28.4.
30.4.–2.6.
4.6.–30.6.
- Perttu Koivukunnas, lasitaidetta
Valtteri Saha ja Pasi Siipola, valokuvia
Neya, Blindness error and betrayal
Tiina Pensola, Ihmeellisiä tussipiirroksia
Ari Saarinen, öljyvärimaalauksia
Eeva Suokko
Riikka Lempiäinen, TeKevät

POIKILO-MUSEOT

Kouvola-talo
Varuskuntakatu 11, 45100 Kouvola
Avoinna ti–pe 11–18, la–su 12–17, ma suljettu
www.poikilo.fi

GALLERIA UUSIKUVA

- Tammikuu 10.1.–3.2.
Helmikuu 7.2.–3.3.
Maaliskuu 7.3.–31.3.
Huhtikuu 4.4.–28.4.
Toukokuu 2.5.–26.5.
Kesäkuu–heinäkuu
30.5.–21.7.
Elokuu 25.7.–18.8.
Syyskuu 22.8.–22.9.
Lokakuu 26.9.–20.10.
Marraskuu 24.10.–17.11.
Joulukuu 21.11.–15.12.
- Annika Ritala ja lasistudio Jan Torstensson
Kotkan taiteilijaseura
Olavi Heino
Tuukka Tammisaari ja Aleksis Laisi
Butt-Juvonen, Häkli, Maury, Ollikainen
Pasi Granqvist
Toteutettu yhteistyössä
Valokuvakeskuksen kanssa.
Juri Belov
Sini-Meri Hedberg
Sami Pennanen
Heta Kananen
Jarkko Liutu

GALLERIA UUSIKUVA

Satamakatu 9, Kotka
Avoinna: ti–la 11–17

IMATRAN TAIDEMUSEO

- 18.1.–9.2.
15.2.–9.3.
15.3.–13.4.
22.4.–4.5.
13.5.–25.5.
3.6.–16.8.
26.8.–14.9.
20.9.–12.10.
18.10.–9.11.
15.11.–7.12.
16.12.–
- Mikko Sakala, Niilo Komulainen
Juhani von Boehm
Etelä-Karjalan taiteilijaseura
Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt 1
Saimaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt 2
Omat kokoelmat
Esillä mm. Sihtolan Imatra-kokoelman teoksia
7 Näkökulmaa, Saimaan ammattikorkeakoulussa
opettaneita kuvataiteilijoita
Anna-Kaisa Ant-Wuorinen, William Dennisuk,
Eeva-Liisa Isomaa, Jaakko Pakkala, Aarno Salosmaa,
Sofia Wilkman
Etelä-Karjalan taideyhdistykset
Merja Isomaa-James, Pauliina Jokela, Mari Pihlajakoski,
Anna Siiriäinen
Omat kokoelmat
Esillä mm. Sihtolan Imatra-kokoelman teoksia

IMATRAN TAIDEMUSEO

Virastokatu 1, 55120 Imatra
Puh. 020 617 6702, 020 617 6713
www.imatra.fi
Avoinna:
Ma–pe 9–19, la 10–15, aattoina 9–15.
Kesällä 1.6.–31.8.
ma–to 10–19, pe 10–16, aattoina 10–15

Imatran
Taidemuseo